

TANTÁRGYI TEMATIKA

Szociológia

2026/2027. I. félév

Tantárgy neve: Szociológia	Tantárgy Neptun-kódja: Levelező tagozat: AJJOE141IÜN2 Tárgyfelelős intézet: Jogtörténeti és Jogelméleti Intézet Jogelméleti és Jogszociológiai Tanszék Tantárgyelem: Kötelező
Tárgyfelelős: Dr. Lehotay Veronika, egyetemi docens	
Közreműködő oktató(k): -	
Javasolt félév: 1. félév – őszi	Előfeltétel: -
Óraszám: 2 óra/hét	Számonkérés módja: beszámoló
Kreditpont: 3 kredit	Munkarend: nappali
Tantárgy feladata és célja: A tárgy célja, hogy bemutassa az általános szociológia fejlődésének történetét, módszertanát, legfontosabb képviselőit és elméleteiket. Áttekintjük továbbá a szociológia által hagyományosan vizsgált és kutatott témaköröket a nemzetközi és a hazai szakirodalom feldolgozásával, valamint betekintést kaphatnak a hallgatók a jogszociológia néhány aspektusába is. A kurzus célja annak megértése, hogy a jog nem önmagában, hanem társadalmi környezetében működik: a társadalom alakítja a jogot, miközben a jog maga is alakítja a társadalmi viszonyokat. Fejlesztendő kompetenciák: <i>tudás:</i> T1, T2, T4 <i>képesség:</i> K1 <i>attitűd:</i> A2 <i>autonómia és felelősség:</i> F1	
A tantárgy tematikus leírása: Előadás: Csütörtök 10.00-12.00. A/6. XIX. előadó 2026. szeptember 10. Általános tájékoztató, a követelmények megbeszélése. Bevezetés a szociológiába. A szociológia fogalma, tárgya és módszerei. A társadalom és az egyén viszonya. A szociológia és a jogtudomány kapcsolata. <i>Miért fontos a szociológiai szemlélet a jogász számára?</i> 2026. szeptember 17. A klasszikus szociológia kialakulása. Karl Marx, Émile Durkheim és Max Weber társadalomelmélete. A modern társadalom kialakulása és a társadalmi változás kérdése. 2026. szeptember 24. A modern szociológiai gondolkodás. Malinowski, Parsons, Merton és a frankfurti iskola főbb gondolatai. Funkcionalizmus, társadalmi integráció és kritikai társadalomelmélet. 2026. október 1. Társadalmi rendszerek és rendszerelméletek. Niklas Luhmann rendszerelmélete. A társadalom mint kommunikációs rendszer. A jog mint társadalmi alrendszer. 2026. október 8. Társadalmi struktúra és egyenlőtlenségek. Társadalmi rétegződés, státusz, osztály és társadalmi mobilitás. Az egyenlőtlenségek társadalmi és jogi aspektusai.	

6. **2026. október 15. Társadalmi cselekvés és kommunikáció.** Max Weber cselekvéselmélete, Habermas kommunikációelmélete és Luhmann megközelítése. Egyéni cselekvés és társadalmi struktúra. Egyéni cselekvés és társadalmi meghatározottság. A szabad akarat kérdése.
7. **2026. október 22. I. Zárthelyi dolgozat (önkéntes). Társadalmi csoportok és társas kapcsolatok.** Elsődleges és másodlagos csoportok. Személy- és csoportközi viszonyok, előítélet, konfliktus és együttműködés.
8. **2026. október 29. Rectori szünet.**
9. **2026. november 5. Identitás, kisebbségek és diszkrimináció.** Faj, nemzet, etnikai csoportok és kisebbségek. Társadalmi identitás, előítélet, diszkrimináció és hátrányos helyzet. A társadalmi egyenlőség és a jog kapcsolata.
10. **2026. november 12. Kultúra, értékek, normák és társadalmi intézmények.** A kultúra és a társadalmi normák szerepe. Jogi és társadalmi normák. A család mint társadalmi intézmény és a család változó formái.
11. **2026. november 19. Szocializáció, társadalmi szerep és státusz.** Az elsődleges és másodlagos szocializáció. Társadalmi szerepek, státuszok és szerepkonfliktusok. A jogi szocializáció kérdése.
12. **2026. november 26. Konformitás és deviancia.** A deviancia fogalma és társadalmi értelmezése. Devianciaelméletek: pszichológiai, biológiai, kulturális és minősítési megközelítések. Társadalmi kontroll és jog.
13. **2026. december 3. II. Zárthelyi dolgozat (önkéntes). Jogszociológia I.** Jogismeret, jogtudat és jogi attitűd. Jogkövetés és jogkövető magatartás. A jog és a társadalmi normák kapcsolata.
14. **2026. december 10. Jogszociológia II. – Félévzárás.** Jogérvényesülés, joghoz való hozzáférés, jog és társadalmi egyenlőtlenségek. A jogalkalmazás társadalmi aspektusai. A félév összegzése. *Elővizsga.*

Félévközi számonkérés módja és értékelése: 2 önkéntes zárthelyi dolgozat a tananyag első és második feléből, ami az adott zárthelyi dolgozatig az előadáson elhangzott.

A beszámoló teljesítésének módja, értékelése:

Teljesítés módja: írásbeli beszámoló háromfokozatú értékeléssel.

A sikeres félévközi önkéntes zárthelyi dolgozatok megírása (kiválóan megfelelt vagy megfelelt érdemjegy) esetén megajánlott jegy szerezhető. Ennek megszerzéséhez mindkét zárthelyi dolgozat megírása szükséges, a zárthelyi dolgozatok átlaga az aktív órai részvétel beszámításával adja a végleges érdemjegyet. Aki nem vagy nem megfelelő eredményű zárthelyi dolgozatokat írt, a vizsgaidőszakban írásban tudja a beszámolót teljesíteni a megadott vizsgaidőpontokban.

Teljesítés értékelése: a háromfokozatú értékelés az alábbi százalékos megoszlás alapján alakul ki:

Kiválóan megfelelt (5): 75–100 %

Megfelelt (3): 51–74 %

Nem megfelelt (1): 0–50 %

Kötelező irodalom:

1. Giddens, Anthony: *Sociology*. (6th edition) Polity Press, 2009.
2. Hidasi Viktória – Vinnai Edina: *Bevezetés a szociológiába*. Miskolc: Miskolci Egyetemi Kiadó, 2015.
3. Lehotay Veronika: *Munkahelyi zaklatás? avagy egy jogpszichológiai kutatás tanulságai*. In: Varga Zoltán (szerk.): *Jogi kihívások és válaszok a XXI. században 3*. Miskolci Egyetem Állam-és Jogtudományi Kar. Miskolc, 2024. 196-210. oldal.

Ajánlott irodalom:

1. Andorka Rudolf: *Bevezetés a szociológiába*. (Második javított és bővített kiadás) Budapest: Osiris Kiadó, 2006.
2. Bencze Mátyás – Vinnai Edina (szerk.): *Jogszociológiai előadások*. Egyetemi jegyzet. Debrecen: Debreceni Egyetemi Kiadó, 2012.
3. Cotterrell, Roger: *The Sociology of Law. An Introduction*. (2nd ed.) London, Dublin, Edinburgh: Butterworths, 1992.
4. Fleck Zoltán: *Szociológia jogászoknak*. Budapest: Napvilág Kiadó, 2003.
5. Lehotay Veronika: *A mobbing fogalmi megközelítései és szabályozása az Európai Unióban*. In: Varga Zoltán (szerk.): *Jogi kihívások és válaszok a XXI. században*. 2. 2023.
6. Szabó-Tóth Kinga: *Bevezetés a szociológiába*. Egyetemi jegyzet.

Önellenőrző és vizsgakérdések

2026/2027. őszi félév

- A szociológia tárgya, szemlélete és módszerei.
- Marx társadalomelmélete.
- Durkheim társadalomelmélete.
- Weber társadalomelmélete.
- Funkcionalizmus.
- Frankfurti Iskola.
- AGIL-modell.
- Luhmann rendszerelmélete.
- Társadalmi struktúra és rétegződés.
- Társadalmi egyenlőtlenségek.
- Társadalmi mobilitás.
- Társadalmi cselekvés Weber, Habermas és Luhmann szerint.
- Szabad akarat és társadalmi meghatározottság.
- Társadalmi csoportok.
- Személyközi kapcsolatok.
- Kategorizáció, sztereotípiák, előítéletek, diszkrimináció.
- Kultúra, értékek és normák.
- Szocializáció.
- Szerep és státusz.
- Deviancia és társadalmi kontroll.
- Jogismeret, jogtudat, jogi attitűd.
- Jogkövetés és jogérvényesülés.
- Jog és társadalmi normák.
- Joghoz való hozzáférés.

Alkalmazó kérdések: *Az alkalmazó kérdések célja annak bemutatása, hogy a hallgató képes-e a kurzus során elsajátított fogalmakat és elméleteket konkrét társadalmi és jogi jelenségek értelmezésére alkalmazni. A vizsgán az alkalmazó kérdésekhez hasonló típusú feladatok is előfordulhatnak.*

1. Hogyan elemezhető egy munkahelyi konfliktus, illetve a mobbing szociológiai szempontból?
2. Hogyan értelmezhető egy fiatalkorú jogsértő magatartása a deviancia és a társadalmi minősítés elméletei alapján?
3. Hogyan válhat egy társadalmi konfliktusból jogi probléma?
4. Hogyan kapcsolódik össze a társadalmi egyenlőtlenség, a diszkrimináció és a jog?
5. Miért nem elegendő a jogszabály ismerete ahhoz, hogy megértsük az emberek jogkövető vagy jogsértő magatartását?

Hallgatói ügyintézés:

Losonczy Laura Anna

e-mail: laura.losonczy@uni-miskolc.hu

A/6.épület 222. szoba

Tel: 0646/565-186

Jó felkészülést kíván:

Dr. Lehotay Veronika

egyetemi docens

veronika.lehotay1@uni-miskolc.hu

Miskolc, 2026. augusztus 27.